

Kérem Külügyminiszter Urat: hasson oda – esetleg az orosz, angol, vagy amerikai kormány támogatásával – a csehszlovák kormánynál, hogy a kiutasításokat és a magyarokkal úzótt kegyetlenkedéseket, elhurcolásokat szüntesse be, annyival is inkább, mert a kiutasítottak 90%-a nem fasiszta, 1/3-ad része a Csehszlovákiához csatolt terület őslakója.

Kérem Külügyminiszter Urat, hasson oda, hogy a kiutasított magyarság a jogos tulajdonát tevő ingóságait visszakaphassa, ha pedig ez elháríthatatlan akadályokba ütköznék, úgy ezen ingóságok teljes forgalmi értékét hadikárpótlásba beszámítás mellett a magyar kormány fizesse ki nekik. A Felvidékről kiutasított tisztviselők kormányrendeletre költözködtek 1938-ban a most ismételtlen cseh impérium alá került területekre minden ingóságukkal együtt, tehát semmiképpen nem sújthatók azzal a büntetéssel, hogy végeredményben a magyar kormány által megtérítendő kár érje őket minden értékük eltulajdonítása folytán.

Szikszó, 1945. június hó 6-án.

főispán

Forrás: A magyar–szlovák lakosságcsere és előzményei 1945–1947. Szerk.: G. Jakó Mariann–Hógye István. Acta Archivistica 2. Miskolc, 1995. 32–33.

B) GYÖNGYÖSI JÁNOS A MAGYAR–SZLOVÁK LAKOSSÁGCSERÉRŐL

...A háborús zűrzavarból kiemelkedő magyar demokrácia előbb megdöbbenéssel, majd elkeseredéssel tapasztalta, hogy Csehszlovákiából az emberieség elveit megtagadva, sokszor néhány óra alatt, éjnek idején, kis kézipoggyásszal magyarok ezreit teszik át a határon. A Szlovákiában élő 650 000 magyart állampolgárságától, sőt legelemibb emberi jogaitól is megfosztották. Elrendelték a magyar nemzetiségűek vagyonának elkobzását. Magyar ember törvényesen sem szellemi, sem fizikai munkát nem vállalhat. Jogvédelemben nem részesül, szakszervezeti tag nem lehet, politikai jogokat nem gyakorolhat. A magyar nyelv használata hivatalokban, sok helyen templomokban, általában nyilvános helyeken tilos és büntetendő. Sajtótermék Csehszlovákiában nem jelenhetik meg magyar nyelven. Táviratozni, telefonálni magyarul nem lehet. Magyar ember rádiókészüléket nem tarthat. Semmiféle magyar oktatás nincs, sőt még a magyar nyelvű magánoktatást is büntetik. A csehszlovák hatóságok elrendelték a magyar nemzetiségű köz-és magánalkalmazottak kártérítés nélkül való elbocsátását, a nyugdíjak fizetését beszüntették, és még a hadirokkantak, hadiözvegyek és árvák sem kapják meg a nekik járó segélyt.

A magyar kormány e sajnálatos intézkedések ellenére mindent elkövetett a magyar–csehszlovák viszony megjavítására. Ennek a célnak érdekében a magyar kormány, saját meggyőződésével ellentétben, a nagyhatalmak által is ajánlott közvetlen magyar–csehszlovák tárgyalások során olyan lakosságcsere-egyezményt kötött, amelynek értelmében a Magyarországon lakó szlovákok és csehek önként jelentkezhetnek Csehszlovákiába való átköltözésre, a csehszlo-

vák kormánynak viszont joga van az önként jelentkező szlovákok és csehek számának megfelelő magyar kényszerrel Csehszlovákiából Magyarországra áttelepíteni. Ezen egyezmény értelmében a magyar kormány megengedte, hogy Magyarországon hat héten keresztül külön csehszlovák bizottság, csehszlovák katonai kísérettel, rábeszélő tevékenységet fejthessen ki, és a szlovákokat önkéntes jelentkezésre ösztönözze. Ennek értelmében 700 csehszlovák kiküldött a propaganda minden eszközével működött magyar területen, és szabadon használhatta a magyar rádiót, nem is beszélve saját sajtótermékeiről és falragaszairól. Mindezekon kívül nyilvános összejöveteleket, színházi és mozi-előadásokat tartottak.

Ilyen példátlanul álló propagandatevékenység után a lakosságcsereére jelentkezett magyarországi szlovákok száma a szlovákiai magyarságnak legfeljebb 1/8-át teszi ki, tehát még a lakosságcsere lebonyolítása után is maradna Szlovákiában legalább félmillió magyar. Ezt a jelentős magyar lakosságot a csehszlovák kormány részben Magyarországra akarja kitenni, részben egyszerűen el akarja tüntetni azzal, hogy beolvadásra kényszeríti őket. Mindezeket a rendszabályokat a csehszlovák kormány azzal próbálja indokolni, hogy a kisebbségi magyarság a müncheni válság idején elárulta Csehszlovákiát. A magyarságnak ezzel kapcsolatos magatartását illetően legyen szabad utalnom az Egyesült Államok külügyminisztériuma által a közelmúltban közzétett német titkos okmányra. Eszerint 1938. szeptember 16-án Göring hívatta a berlini magyar követet, és szemrehányást tett neki azért, hogy az akkori nemzetközi válság idején a magyarság passzív magatartást tanúsított. [...]

Uraim! Bármily súlyos és bármily kétségbeejtő legyen is helyzetünk, lehetetlen megtagadni a legyőzöttől azt a jogot, hogy ezt a követelést az erkölccsel és az emberiséssel ellentétesnek ne találja. De ha akadna is magyar kormány, mely külső kényszer folytán a döntést elfogadná, önmaga és a magyar demokrácia sírját ásná meg vele. A föld és a nép, amely azt évszázadokon keresztül megművelte és az emberi civilizációba bekapcsolta, elválaszthatatlanul összetartozik. Ezt a kapcsolatot erőszakkal megbontani csak az emberi élet alaptörvényeinek megsértésével lehet. Ha Csehszlovákia meg akarja tartani azt a területet, amelyen magyarok élnek, akkor tartsa meg az ott élő magyarokat is, megadván nekik emberi és állampolgári jogaik teljességét. Ha azonban ezt Csehszlovákia bármely okból nem vállalhatná, és mindenképpen meg akarna szabadulni a magyar kisebbségtől, akkor a magyar kormánynak ragaszkodnia kellene ahhoz az elvhez, hogy a népnek joga van a földhöz, amelyen él. [...]

Forrás: Kertész: Magyar békeillúziók, 561–564.